

II Međunarodni simpozijum Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije

**STRUČNA GREŠKA - ODGOVORNOST ZDRAVSTVENOG
PROFESIONALCA, USTANOVE, DRŽAVNIH INSTITUCIJA
ILI NEREGULISANA PRAVNA PROCEDURA**

**ZBORNİK APSTRAKATA
I RADOVA**

20-22. oktobar 2022, Hotel Petrus, Paraćin, Srbija

ORGANIZATOR SIMPOZIJUMA

Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

SUORGANIZATORI SIMPOZIJUMA

Visoka zdravstveno-sanitarna škola
strukovnih studija „Visan“, Srbija

Univerzitet "Bijeljina" Bijeljina, Bosna i
Hercegovina

Медицинска школа
„Београд“

Medicinska škola „Beograd“, Beograd

Fakulteta za vede o zdravju, Univerza na
Primorskem, Izola, Slovenija

Akademija vaspitačko – medicinskih
strukovnih studija, Odsek Ćuprija

Medicinska škola „Nadezda Petrović“,
Zemun

Dom zdravlja Jagodina

Fakultet zdravstvenih studija
Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska

Asocijacija za dezinfekcija i sterilizacija
na Makedonija

Dom zdravlja Paraćin

Opšta bolnica u Jagodini

Дом здравља
Ћуприја

Dom zdravlja Ćuprija

Општа болница
Ћуприја

Opšta bolnica Ćuprija

TEHNIČKI ORGANIZATOR

BBN Congress Management d.o.o.

ZBORNİK APSTRAKATA I RADOVA
II Međunarodni simpozijum UZPS - STRUČNA GREŠKA - ODGOVORNOST ZDRAVSTVENOG
PROFESIONALCA, USTANOVE, DRŽAVNIH INSTITUCIJA ILI NEREGULISANA PRAVNA PROCEDURA

Izdavač: Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS
Beograd, Zemun, Rade Končara 71
Tel/faks: 011/373-19-91
E-mail: predsednica.uzps@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik: dr Ivanka Adžić

Priprema i tehnička obrada: BBN Congress Management, Deligradska 9, 11000 Beograd
Tel/Fax: +381(0)11 3629405, 3629402, 2682318
e-mail: bbn@bbn.co.rs, web: www.bbn.co.rs

ISBN-978-86-900449-3-1

SADRŽAJ

DUGOROČNI REZULTATI, KONTRAVERZE U APLIKACIJI SLING TRAČICA I NAJČEŠĆE GREŠKE U REŠAVANJU PROBLEMA STRES INKONTINENCIJE U SRBIJI	7
Mr sci med dr Miloš Radović, Univerzitetski klinički centar Srbije, Beograd	
GREŠKE U RUTINSKOJ LABORATORIJSKOJ DIJAGNOSTICI – ODGOVORNOST I POSLEDICE?	8
Marijana Stanojević Pirković, Univerzitet u Kragujevcu, Kragujevac, Srbija	
PRINUDNA HOSPITALIZACIJA – ETIČKI I ZAKONSKI ASPEKTI	9
Miljan Jović, Jelena Milošević, Ljiljana Jović, Zdravstveni centar Zaječar, Zaječar, Srbija	
GREŠKE U NAUČNIM RADOVIMA U MEDJUNARODNIM MEDICINSKIM ČASOPISIMA.....	10
Vladimir Jurišić, Univerzitet u Kragujevcu, Kragujevac, Srbija	
OSNOV GRAĐANSKE ODGOVORNOSTI ZDRAVSTVENOG RADNIKA ZBOG ŠTETE IZAZVANE UPOTREBOM MEDICNISKOG SREDSTVA	11
Boro Krstić, Ljiljana Tomić, Aleksandra Mesarević, Univerzitet Bijeljina, Bijeljina, Republika Srpska	
DA LI JE BOL U LEDIMA UVEK SAMO BOL	18
Dragana Matanović, Univerzitetski klinički centar Srbije, Beograd	
REDUCTION OF PROFESSIONAL ERROR BY APPLYING A TRANSCULTURAL APPROACH IN THE TREATMENT OF PSYCHIATRIC PATIENTS; PRESENTATION OF PRACTICAL TEACHING THROUGH THE RCK PROJECT	19
Tanja Dornik, Daniel Goreta, Đurđica Stanešić, Zagreb, Hrvatska	
MORALNO-PRAVNE DILEME U SLUČAJU LEKARSKE GREŠKE	20
Miloš Arsić, Slađana Arsić, Akademoja vaspitačko - medicinskih strukovnih studija, Odsek Čuprija, Čuprija, Srbija	
FENOMEN „PERCIPIRANE POUZDANOSTI“ KAO DETERMINANTA PROFESIONALNE GREŠKE ZDRAVSTVENIH RADNIKA - PREGLED LITERATURE I PRIKAZ SLUČAJA	25
Mirjana Smuđa, Dejan Živanović, Ivana Minaković, Jovan Javorac, Univerzitet u Novom sadu, Novi Sad, Srbija	
PREPREKE ZA PRIJAVLJIVANJE STRUČNE GREŠKE MEĐU MEDICINSKIM SESTRAMA I TEHNIČARIMA	33
Milica Marjanović, Maja Savić Sekulić, Ljubica Pajić Nikolić, Beograd, Novi Sad, Šabac, Srbija	
IMPACT OF YOGA PRACTICE ON LEVEL OF STRESS, ANXIETY AND DEPRESSION DURING COVID -19 PANDEMIC.....	41
Selma Sinanović, Vesna Keranović, Aida Gurdić, Univerzitetski Klinički centar Tuzla, Tuzla, BiH	
NEGA PACIJENATA OPERISANIH U KLINIČKOJ BOLNICI – ODELJENJU HIRURGIJE U ŠTIPU	42
Danijela Jovančevska, Gordana Panova, Gordana Kamčeva-Mihailova, Blagica Panova, Marina Petrova, Štip, Severna Makedonija	
MEDICINSKA SESTRA KROZ 20. STOLJEĆE	49
Josip Božić, Dajana Antunović, Suzana Augustinović, Sonja Briski, Marina Golek, Zagreb, Hrvatska	
ANTIRABIČNA ZAŠTITA U PERIODU 2015– 2019. GODINE NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA.....	50
Aljukić Raza, Suljić Tarik, Sarihodžić Azra, Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla, BiH	
NENASILNA KOMUNIKACIJA	55
Olivera Jovanović, Opšta bolnica Čuprija, Čuprija, Srbija	
RCK MLINARSKA-CENTER FOR ERGONOMICS AND SALUTOGENESIS: REDUCING THE OCCURRENCE OF ADVERSE EVENTS THROUGH QUALITY EDUCATION	56
Đurđica Stanešić, Tanja Dornik, Iva Šušterčić, Škola za medicinske sestre, Mlinarska, Zagreb, Hrvatska	

DIGITAL EDUCATION IN NURSING, DEN	57
Gordana Panova, Štip, Severna Makedonija	
INVALIDITET KAO POSLJEDICA CEREBROVASKULARNOG INZULTA	58
Ivana Pavičić, Živko Stojčić, Željana Stojčić, Veleučilište u Bjelovaru, Bjelovar Hrvatska	
BRIGA O DECI SA ANEMIJOM COOLEY	67
Danijela Jovancevska, Gordana Panova, Gordana Kamčeva-Mihailova, Blagica Panova, Štip, Severna Makedonija	
CARSKI REZ I KOMPLIKACIJE	73
Prof. dr Andrija Glišić	
ZNAČAJ PREVENCIJE KRVNOPRENOSIVIH BOLESTI U RADU BUDUĆIH ZDRAVSTVENIH PROFESIONALACA.....	74
Elizabeta Marković, Marija Mihajlović, Medicinska škola " Nadežda Petrović", Zemun, Srbija	
ZNANJE UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA TUZLANSKOG KANTONA O REPRODUKTIVNOM ZDRAVLJU	84
Tankić Emina, Hadžić Denis, Mazić Vahida, Hamidović Osmić Lejla, Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla, BiH	
DIGITALNA EDUKACIJA MEDICINSKIH SESTARA - PERSPEKTIVA PREDAVAČA I STUDENATA NJEGE	90
Gordana Panova, Štip, Severna Makedonija	
SINDROM IZGARANJA KOD NASTAVNIKA	97
Slavica Lazić, Milica Pavlović, Medicinska škola " Nadežda Petrović", Zemun, Srbija	
IZAZOVI ZDRAVSTVENIH RADNIKA TOKOM PANDEMIJE COVID-19 NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA.....	105
Amila Šišić, Emina Imšić , Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla, BiH	
NEMA ZDRAVLJA BEZ MENTALNOG ZDRAVLJA	113
Dragana Bošnjak, Milena Mirković, Bijeljina, Republika Srpska	
PUT DO OSTVARENJA AKREDITOVANIH METODA U MIKROBIOLOŠKOM LABORATORIJU ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO TUZLANSKOG KANTONA	114
Džindo Alisa, Hasanović Lejla, Matanović Krdžalić Selma, Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla, BiH	
KAD SAN NE DONOSI ODMOR	117
Gordana Stojković, Dom zdravlja Paraćin, Srbija	
TRANSAKCIONO LIDERSTVO U DOBA PANDEMIJE KAO IMPERATIV SMANJENJA MOGUĆNOSTI ZA GREŠKU.....	118
Isidora Papić, Ivanka Adžić, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, UZPS, Beograd, Srbija	
RIZICI, SIGURNOST I STRATEGIJE ZAŠTITE U LABARATORIJU	127
Osmanović Merisa, Hasanović Jusuf, Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla , BiH	
ALERGOLOŠKA TESTIRANJA.....	133
Marija Velić, Opšta bolnica Čuprija, Srbija	
<u>POSTERI:</u>	
1. JZU UKC TUZLA U USLOVIMA PANDEMIJE COVID-19 U UKC-U TUZLA	134
Pejzić Saniboj, Jahić Mirza, Babajić Mevludin, Tuzla, BiH	
2. KLINIKA ZA ANESTEZIOLOGIJU I REANIMATOLOGIJU U USLOVIMA PANDEMIJE COVID-19 U UKC-U TUZLA	135
Jahić Mirza, Babajić Mevludin, Tuzla, BiH	
3. UTICAJ PANDEMIJE COVID-19 NA ZDRAVSTVENE PROFESIONALCE.....	136
Doroteja Simić, Vera Simić, Ivanka Adžić, Jelena Milović, Dobrila Dedić, Medicinska škola "Beograd", Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije UZPS, Beograd, Srbija	

4. ULOGA SESTRE U KREIRANJU ZDRAVSTVENE SLIKE KROZ STATISTIČKU OBRADU PODATAKA	138
Husić Merisa, Softić Lejla, Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla, BiH	
5. PRIKAZ SLUČAJA NEŽELJENE REAKCIJE NA RIVAROKSABAN FILM TABLETE KOD PACIJENTKINJE SA ATRIJALNOM FIBRILACIJOM	142
Aleksandra Rapačić, Ekaterina Milošević, Nemanja Todorović, Nataša Milošević, Medicinski fakultet Novi Sad, Katedra za farmaciju, Novi Sad, Srbija	
6. KOMPARACIJA ZAKONSKIH OSNOVA FARMACEUTSKOG NADZORA U REPUBLICI SRBIJI I REPUBLICI HRVATSKOJ	143
Ekaterina Milošević, Jelena Perić, Nemanja Todorović, Aleksandra Rapačić, Dejan Živanović, Nataša Milošević, Mladena Lalić-Popović, Univerzitet u Novom sadu, Novi Sad, Srbija	
7. KOVID 19 KROZ STATISTIČKE PODATKE U DOMU ZDRAVLJA BROAD	150
Radenka Gužvić, JZU Dom zdravlja Brod, Bosanski brod, BiH	
8. THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF THE MEDICO-LEGAL AUTOPSIES	156
Živana Slović, Katarina Vitošević, Danijela Todorović, Filip Mihajlović, Miloš Todorović, Univerzitet u Kragujevcu, Kragujevac, Srbija	
9. ZNAČAJ ODREĐIVANJA LIPIDNOG PROFILA I KONCENTRACIJE TROPONINA I KOD BOLESNIKA SA AKUTNIM INFARKTOM MIOKARDA	157
Marijana Stanojević Pirković, Ana Blagojević, Ivanka Zelen, Marija Anđelković, Marina Mitrović, Ivana Nikolić, Vladimir Jurišić, Olgica Mihaljević, Univerzitet u Kragujevcu, Kragujevac, Srbija	
10. POSTMORTEM ANALYSIS OF ETHANOL IN THE VITREOUS HUMOR.....	159
Filip Mihajlović, Živana Slović, Katarina Vitošević, Miloš Todorović, Dragan Milovanović, Univerzitet u Kragujevcu, Kragujevac, Srbija	
11. NEGA KOŽE TOKOM ZIMSKIH MESECI	160
Sanja Ristić, Snežana Vasić, Opšta bolnica Čuprija, Čuprija, Srbija	
12. KOMUNIKACIJA, LEČENJE I REHABILITACIJA KOD PACIJENATA SA INFARKTOM MIOKARDA	161
Gordana Panova, Gordana Kamčeva Mihailova, Blagica Panova, Štip, Severna Makedonija	
13. MERE PREDOSTROŽNOSTI U SPREČAVANJU KOMPLIKACIJA KOD PLASIRANJA INTRAVENSKJE KANILE	167
Vera Simić, Ivanka Adžić, Jelena Milović, Spomenka Stanojković, Medicinska škola "Beograd", Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija	
14. INCIDENCIJA KRVARENJA IZ GORNJEG DIGESTIVNOG TRAKTA U PERIODU OD 2019. DO 2022. GODINE KOD PACIJENATA HOSPITALIZOVANIH U KLINIČKOJ BOLNICI – ŠTIP	169
Gordana Panova, Gordana Kamčeva Mihailova, Blagica Panova, Štip, Severna Makedonija	
15. NEGA I REHABILITACIJA HIRURŠKIH BOLESNIKA	175
Blagica Panova, Gordana Panova, Gordana Kamčeva Mihailova, Štip, Severna Makedonija	
16. KOVID-19 I KARDIOVASKULARNE BOLESTI.....	183
Blagica Panova, Gordana Panova, Gordana Kamčeva Mihailova, Štip, Severna Makedonija	
17. NEGA NA BOLNI SO KARDIOVASKULARNI ZABOLUVANJA	190
Vesna Stančevska, Gordana Panova, Gordana Kamčeva Mihailova, Štip, Severna Makedonija	
18. ALKOHOLIZAM KAO ZDRAVSTVENI PROBLEM U MAKEDONIJI	195
Gordana Panova, Gordana Kamčeva Mihailova, Blagica Panova, Štip, Severna Makedonija	

АЛКОХОЛИЗАМ КАО ЗДРАВСТВЕНИ ПРОБЛЕМ У МАКЕДОНИЈИ

Гордана Панова Факултет медицинских наука Универзитета Гоце Делчев-Штип, Р., С. Македонија

Гордана Камчева -Михаилова Факултет за медицински науки, Универзитет Гоце Делчев-Штип, Р. С. Македонија

Благица Панова ПЗУ-Физиомедика-Кочани

Abstract

In this paper is presented and processed alcoholism as main health problem in society, introduction of what exactly represents the term alcoholism, the effect of alcohol on human body, with what type of health issues are faced alcohol addicts, the prevalence of alcohol use and abuse in our society. Also processed are the following themes: psychological profiles of alcohol addicts, therapeutical methods and tasks that are used in society to eradicate the following problem. Alcoholism or alcohol addict is disease which is associated with permanent, excessive or compulsive use of alcohol. Excessive use of alcohol, exactly alcohol addict negatively affects the quality of life, in fact, permanent and excessive use of alcohol affects mental and physical health of people. Negative effects are presented in whole organism which includes multiple systems as: brain, heart, liver, pancreas, immune system. This is followed by mental illness, cirrhosis of the liver, inadequate immune responses, irregular heart rhythm, increased risk of cancer, delirium, pancreatitis and many more health issues.

Key words: Alcohol, addiction, cirrhosis, pancreatitis

Апстракт

У овом раду алкохолизам је представљен и обрађен као здравствени проблем у друштву, шта је заправо алкохолизам, дејство алкохола на људски организам, са којим здравственим проблемима се суочавају алкохоличари, заступљеност употребе и злоупотребе алкохола у нашем друштву. Обрађују се и психолошки профили зависника од алкохола, терапијске методе и задаци који се користе у друштву за искорењивање овог проблема. Алкохолизам или зависност од алкохола је болест повезана са сталном, прекомерном или компулзивном употребом алкохола. Прекомерна употреба алкохола, односно зависност од алкохола, негативно утиче на квалитет живота, односно стално и прекомерно конзумирање алкохола утиче на психичко и физичко здравље човека.

Негативан утицај алкохола утиче на цео организам, односно захваћено је неколико органа међу којима су: мозак, срце, јетра, панкреас, имуни систем. Као резултат, јављају се ментална обољења, цирроза јетре, неадекватни имуни одговори, неправилан срчани ритам, повећан ризик од рака, делиријума, панкреатитиса и многих других болести.

Кључне речи: алкохол, зависност, цирроза, панкреатитис.

Kontakt informacije o autorima – blagicapanova@yahoo.com

Увод

Алкохолизам или зависност од алкохола је хронично стање или болест коју карактерише повећана потреба за конзумирањем алкохола. Људи који пате од ове болести познати су као алкохоличари, те особе не могу да контролишу свој унос алкохола чак и када то постане узрок озбиљне штете, укључујући медицинске болести, брачне проблеме, губитак посла или саобраћајне несреће. Светска здравствена организација дефинише алкохолизам као: „Хронични алкохоличар или једноставно алкохоличар је особа која прекомерно конзумира алкохолна пића, код које се развила психичка или физичка зависност од алкохола, која показује соматонеуролошке и менталне поремећаје понашања који јасно говоре о оштећењу психичког и физичког здравља и нарушавања социјалног и економског стања лица”.

Алкохол је психоактивна супстанца која има способност да изазове зависност. Пијење алкохола је прихваћено као начин опуштања, дружења или прославе нечега, широко се користи у целом свету. Прекомерно пијење алкохола доводи до болести, односно негативних ефеката. Алкохолизам се у медицини третира као болест и за њега се користе два појма, а то су зависност од алкохола и злоупотреба алкохола.

„Хронични алкохоличар или једноставно алкохоличар је особа која прекомерно конзумира алкохолна пића, која има развијену психичку или физичку зависност од алкохола, која показује соматонеуролошке

ZBORNİK APSTRAKATA I RADOVA

II Medjunarodni simpozijum UZPS - STRUCNA GRESKA - ODGOVORNOST ZDRAVSTVENOG PROFESIONALCA, USTANOVE, DRZAVNIH INSTITUCIJA ILI NEREGULISANA PRAVNA PROCEDURA

и менталне поремећаје понашања који јасно говоре о оштећењу психичког и физичког здравља и нарушавању друштвеног и економског стања. лице". - КО

Сваки зависник од алкохола развија одређену симптоматологију, па постоји јака потреба за алкохолом, недостатак контроле над пијењем. Развијајући физичку зависност од алкохола, односно након периода апстиненције, доживљавају физичке симптоме као што су мучнина, грозница, повраћање, знојење, анксиозност. Ови симптоми су познати као ребоунд симптоми.

Светска здравствена организација напомиње да је још једно понашање познато међу људима који су зависни од алкохола тражење могућности за испијање алкохолних пића, много чешће од других активности, и брзо враћање старим навикама пијења након периода апстиненције.

Зависност од алкохола је распрострањена у различитим друштвима широм света. Статистике показују да је зависност од алкохола захватила различите профиле људи, од успешних привредника, талентованих механичара, архитеката, чланова разних цркава, општинских радника итд. Употреба алкохола зависи од друштвеног, културног и верског порекла особе.

Процењује се да у свету око 107 милиона људи пати од зависности од алкохола, од чега 75 милиона мушкараца и 32 милиона жена. Према подацима СЗО, годишње се региструје око 3 милиона смртних случајева од последица злоупотребе алкохола и зависности од алкохола, што представља 5,3% од укупног броја регистрованих смртних случајева годишње.

• Својства алкохола

Алкохол се добија из воћних шећера који су подвргнути процесу ферментације и тако се добија алкохол. Овај процес се може добити природним путем при чему се добијају алкохоли са концентрацијом алкохола у себи од 0-13%. Да би се постигла већа концентрација алкохола у пићу, потребно је да воћни шећери прођу процес дестилације, који се дешава само под утицајем људског фактора.

У зависности од врсте шећера добија се и концентрација алкохола садржаног у напитку, па се алкохолна пића сходно томе деле у неколико група:

Пиво са концентрацијом 3-7%, вино са концентрацијом од 7-15%, ликери са концентрацијом од 15-40% и жестока пића са концентрацијом од 40-50%.

Количина алкохола коју конзумира појединац одређена је алкохолним јединицама, при чему је 1 алкохолна јединица = 8г. или 10 мл чистог алкохола.

Сигурном границом уноса алкохола сматра се:

- Мушкарци - 21 јединица алкохола недељно, односно 3 јединице алкохола дневно.

- Жене – 14 јединица алкохола недељно, односно 2 јединице алкохола дневно.

Ове вредности се не односе на младе људе који нису достигли физичку зрелост.

Продирање алкохола у људски организам могуће је кроз све слузокоже и преко коже, а елиминација алкохола се одвија и преко бубрега, преко знојних жлезда, кроз плућа.

Док је још у телу, у ћелијама јетре одвија се хемијска разградња алкохола, при чему су угљен-диоксид и вода коначни производ, а ацеталдехид као међупроизвод, који је јак отров за људски организам и у великој мери је одговоран за испољавање токсичних ефеката на органе током дуготрајне употребе.

Токсична дејства на организам манифестују се у зависности од концентрације алкохола у крви, при чему се уочава:

-Концентрације изнад 0,05% изазивају причљивост, еуфорију, опуштеност

-Концентрације изнад 0,1% изазивају депресију функционисања мозга, мучнину, могуће повраћање, неадекватну когницију и неадекватне моторичке и сензорне функције

-Концентрације изнад 0,14% узрокују смањено снабдевање мозга кисеоником

-Концентрације изнад 0,3% изазивају интоксикацију и могући губитак свести.

-Концентрације изнад 0,4% изазивају кому и могућу смрт

-Концентрације изнад 0,55% изазивају сигурну смрт.

Типологија и развој алкохолизма

Типологија према Јелинеку дели алкохоличаре у неколико подгрупа:

Алфа алкохоличари

Код ове врсте алкохоличара постоји психичка зависност и ови људи пију алкохол како би ублажили психичке и физичке потребе за алкохомом. Код ових људи нема губитка контроле, немогућности апстиненције и синдрома повлачења.

Бета алкохоличари

Ови људи пију своју дневну дозу алкохолних пића, обично током оброка (нпр. у Италији, Француској, Далмацији пију вино уз оброк). Постоји психолошка зависност, али нема симптома повлачења. Најчешће физичке компликације су гастритис, полинеуропатија и цироза.

Гама алкохоличари

Имају повећану толеранцију на алкохол, прогресију од менталне до физичке зависности. Долази до појаве губитка контроле, пијења након појаве која се зове прва чаша и појаве симптома одвикавања.

Делта алкохоличари

Ова врста алкохоличара може да контролише количину конзумираног алкохола, али не може да се уздржи. Не могу да проведу ни један дан без конзумирања алкохола и пића по принципу „доливања“.

Епсилон алкохоличари

Представља периодични тип алкохолизма, односно не пију алкохол сваки дан, пију алкохол једном недељно или једном у 2 до 3 недеље. Ван ових периода не пију алкохол и зато их зову „викенд алкохоличари“. Када конзумирају алкохол, њихово пијанство је насилно и редовно је праћено озбиљним друштвеним проблемима.

Развој алкохолизма

Постоји неколико класификација алкохолизма и алкохоличара. Алкохолизам је хронична и прогресивна болест, чији развој се састоји од две фазе: фазе пред токсикоманије и фазе токсикоманије.

Фаза претоксикоманије представља почетну фазу алкохолизма и праћена је следећим карактеристикама: повећањем толеранције, која константно повећава количину алкохола да би се постигао исти ефекат као и раније, и психичком зависношћу. Психичка зависност је снажна емоционална и ментална потреба за конзумирањем алкохола да би се постигао осећај задовољства или да би се избегла нелагодност. Дакле, ови људи користе алкохол да реше своје проблеме у тренуцима када имају осећај нелагодности, или у тренуцима када имају пријатна осећања, пију алкохол да би појачали ефекат пријатног осећаја.

Фаза зависности од дрога је фаза зависности и праћена је губитком контроле над пићем, алкохолном амнезијом, немогућношћу апстиненције, падом толеранције. Да би се могло рећи да је особа ушла у фазу зависности од дроге, довољно је показати само један знак.

Последице алкохола по здравље

Дуготрајна употреба алкохола изазива бројне здравствене проблеме који укључују многе органе и системе.

Кардиопулмоналне компликације

Срчане болести су повезане са алкохомом, односно кардиомиопатије које су узроковане директним токсичним дејством алкохола и недостатком витамина Б код алкохоличара што доводи до оштећења срчаног мишића. Крвни судови показују промене и код алкохоличара, односно убрзава се процес артериосклерозе код ових особа, долази до сужавања лумена крвног суда, појаве високог крвног притиска са могућом компликацијом можданог удара. Плућне компликације су типа пнеумонија, респираторне депресије и смањене алвеоларне функције.

Метаболичке и ендокрине компликације

Велике количине алкохола негативно утичу на многе минерале и хормоне у организму, па на пример код алкохолизма долази до смањења нивоа калцијума, цинка, витамина, посебно витамина Б и Д. Сваки

недостатак резултира посебним здравственим проблемом. Повећана конзумација алкохола доводи до неадекватне апсорпције калцијума и витамина Д, калцијум као минерал је неопходан за здравље костију. Довољна количина калцијума не стиже до костију, а кости имају смањену густину, односно смањена је густина коштане масе.

Гастроинтестиналне компликације

Услед надражујућег дејства алкохола настају запаљенске промене на слузокожи уста, једњака или грла, док су зуби често занемарени. На једњаку се могу јавити инфламаторне реакције на слузокожи, варикозе које ће се појавити као последица повећаног венског, порталног притиска.

Код ових људи стомак често пролази кроз запаљенске промене у слузокожи које дају гастритис, што заузврат објашњава одсуство осећаја глади и губитак телесне масе.

Панкреас се подвргава акутним инфламаторним променама које резултирају оштећењем ћелија панкреаса, запаљењем Одијевог сфинктера, задржавањем протеолитичких ензима у самом ткиву и појавом још масивнијег запаљења. Панкреатитис може бити акутан или хроничан. Хронични панкреатитис карактерише појава инфламаторних реакција, фиброза, таложење протеина, стварање калцификација и опструкција канала. И код хроничног и код акутног панкреатитиса, главни симптом је интензиван бол, губитак тежине, стеатореја и малапсорптивни синдром.

Због свог значаја у преради токсина из целог организма, јетра је прва оштећена код људи који дуго конзумирају алкохол. У еволуцији алкохолизма настају озбиљна оштећења и обољења јетре, која укључују: алкохолну стеатозу или масну јетру, алкохолну цирозу и алкохолни хепатитис.

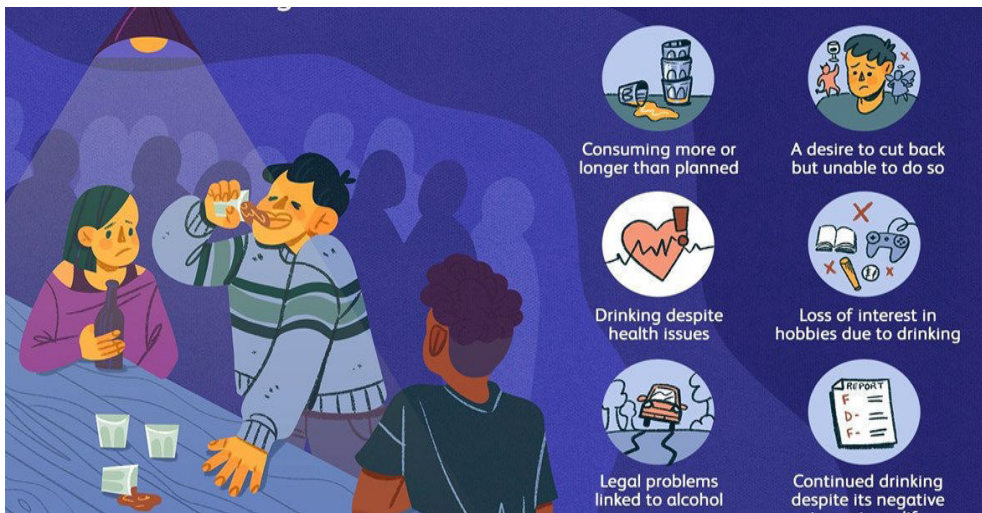
Почетни стадијум или блажи облик је масна јетра, која може бити реверзибилна ако се на време прекине са конзумирањем алкохолних пића. У случајевима када особа наставља да пије, долази до трајног оштећења или цирозе јетре. Масне промене или **стеатоза заправо представљају накупљање масних киселина у ћелијама јетре.**

Цироза је тешка и практично неизлечива болест у којој се специфичне ћелије јетре замењују нефункционалним ћелијама, односно фиброзним ткивом. То је споро прогресивна болест коју карактерише смањена функција јетре. Постојање фиброзног ткива отежава проток крви кроз јетру, што успорава основну прераду хранљивих материја, хормона, токсина, лекова.

Алкохолни хепатитис је запаљење хепатоцита, које се јавља код 10% до 35% оних који тешки пију, и сматра се да није директно повезано са дозом алкохола.

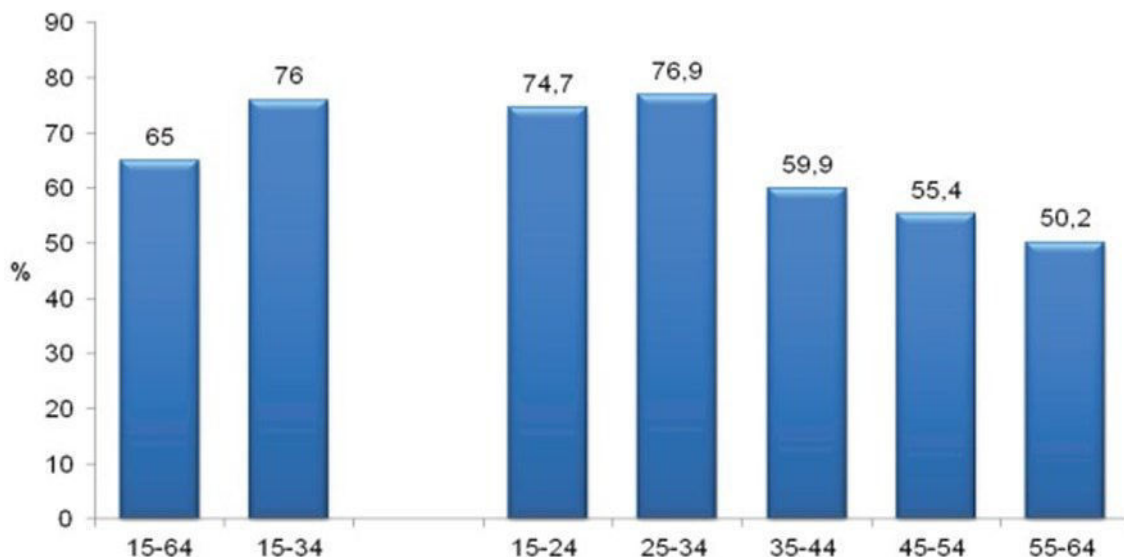
ЦНС компликације

Мозак трпи штетне последице честе конзумације алкохола, због директног токсичног дејства алкохола и недостатка витамина, посебно витамина Б групе, мождане ћелије одумиру. Пошто нервно ткиво нема способност регенерације, долази до трајног оштећења мозга, атрофије мозга, што доводи до деменције, тј. до глобалног опадања интелектуалних функција и памћења. Због поремећаја функција централног нервног система долази до несвестице, односно алкохолне епилепсије праћене нападима који укључују губитак свести и грчеве мишића.

Ситуација са алкохолизмом у Македонији

За израду овог рада коришћено је статистичко стање алкохолизма у Македонији из извора Института за јавно здравље Македоније, где су обрађени подаци о употреби алкохола код лица старости 15-64 године. са циљном подгрупом лица узраста 15-34 године, у периоду од 2017. до 2019. године, под називом „Употреба психоактивних супстанци међу општом популацијом у Републици Македонији“, која је спроведена у 2017. години.

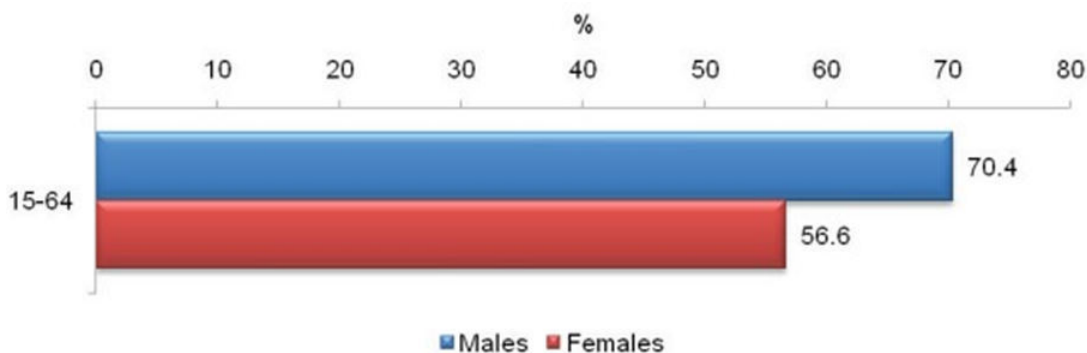

Дијаграм 1. Преваленција употребе алкохола током живота према старосној групи

Према СЗО, у свету има 140 милиона алкохоличара. У Македонији има 40-60 хиљада алкохоличара или 2-3% становништва су алкохоличари, док се сматра да потрошња алкохола у Македонији износи од 5 до 7,4 литара по глави становника.

Искуство са алкохолем у животу имало је 65% људи од 15 до 64 године, као и 76% људи од 15 до 34 године. Највећи проценат особа које су током живота конзумирале алкохол је у старосној групи од 25 до 34 године (76,9%). Док је 70,4% мушкараца и 56,6% жена старости од 15 до 64 године користило алкохол током живота.

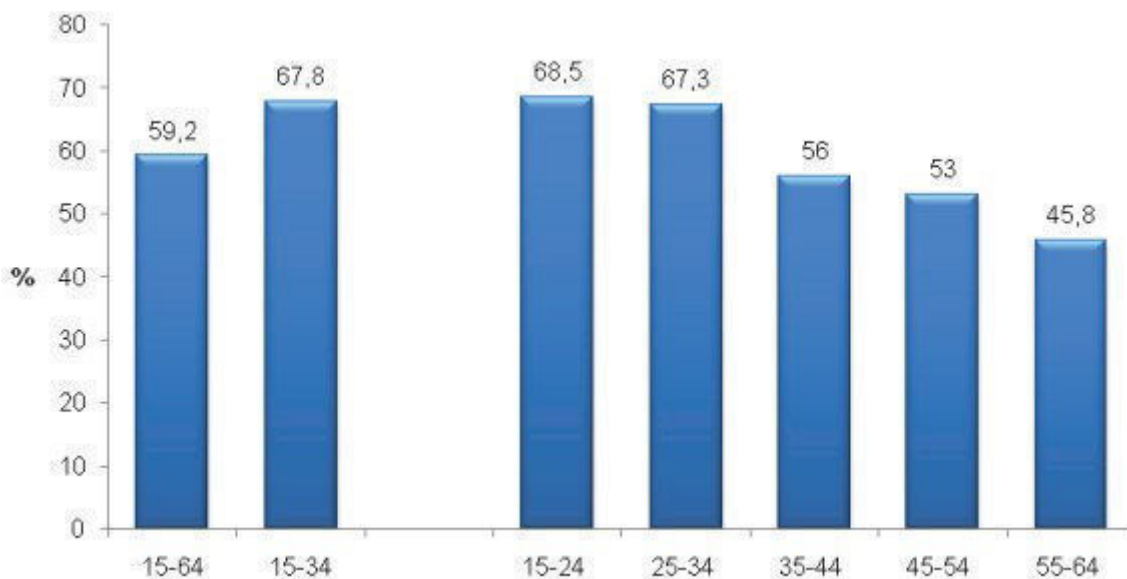
Током 2019. године алкохол је конзумирало 59,2% особа од 15 до 64 године и 67,8% особа од 15 до 34 године, док су најзаступљеније особе од 15 до 24 године са 68,5% које су конзумирале алкохол, а затим друга највећа група, старосна група лица од 25 до 34 године или 67,3%.

Дијаграм 2. Доживотна преваленца употребе алкохола према полу, узраста од 15 до 34 године

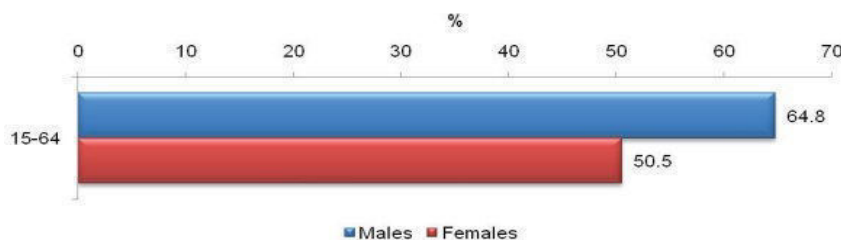
ZBORNIK APSTRAKATA I RADOVA

II Medjunarodni simpozijum UZPS - STRUCNA GRESKA - ODGOVORNOST ZDRAVSTVENOG PROFESIONALCA, USTANOVE, DRZAVNIH INSTITUCIJA ILI NEREGULISANA PRAVNA PROCEDURA

Дијаграм 3. Употреба алкохола у 2019. по старосној групи

• Мушки корисници алкохола у 2019. години заступљени су са 64,8%, док су жене заступљене са 50,5%, узраста 15-64 године.

Дијаграм 4. Употреба алкохола у 2019. години, по полу, од 15 до 64 године

Према националној припадности, употреба алкохола је најзаступљенија међу Македонцима са 73,6%, док је међу припадницима муслиманске заједнице овај проценат око 30%.

Алкохол се најчешће користи једном месечно 42,9%, у старосној групи од 15-64 године. Док 4 или више пута недељно користи 8,9%, углавном у старосној групи од 55 до 64 године са заступљеношћу од 16,9%.

Најчешћи алкохол међу особама од 15 до 64 године је пиво са 35,4%, вино са 30,9% и жестока пића са 16,6%.

Квантитативна употреба алкохола у старосној групи од 15 до 34 године је следећа, 9,7% пије 6 или више чаша алкохола 2 до 3 пута месечно. 4,4% пије један до два дана у недељи. Три до четири дана у недељи, 3,2% пије, а 1,1% пије дневно више од 6 чаша алкохола.

Током 2019. године, међу старосном групом од 15 до 64 године, 53,1% је попило 1 до 3 пића једном приликом, 25,3% је попило 4 до 6 пића једном приликом, док је 9% попило 7 до 10 пића једном приликом.

Конзумација алкохола повећава вероватноћу саобраћајних незгода, а такође повећава тежину повреда. Млади возачи мушког пола имају пет пута већу шансу да буду умешани у саобраћајне незгоде, у поређењу са возачима моторних возила старијих од 30 година, са нивоом алкохола у крви изнад нуле.

Према подацима из Статистичког годишњака Македоније, у 2018. години потрошња алкохолних пића у домаћинствима, изражена у литрима, била је у просеку на годишњем нивоу: 5,6 литара вина, 36 литара пива и 2,1 литара жестоких пића.

Морбидитет

Подаци о леченим пацијентима од алкохолизма, у Институту за јавно здравље, добијени су од неуропсихијатријских одељења општинских болница и центара за лечење и лечење зависника од алкохола у

ZBORNİK APSTRAKATA I RADOVA

II Medjunarodni simpozijum UZPS - STRUCNA GRESKA - ODGOVORNOST ZDRAVSTVENOG PROFESIONALCA, USTANOVE, DRZAVNIH INSTITUCIJA ILI NEREGULISANA PRAVNA PROCEDURA

Македонији. Стопа морбидитета на 10.000 становника покажује пад са 4,5% у 2017. години на 4,2% у 2019. години.

У Македонији је број пацијената лечених од алкохолизма смањен за 7,2 одсто у 2019. у односу на 2017. годину, са 943 у 2017. на 875 регистрованих случајева у 2019. години.

Закључак

Алкохолизам је озбиљан и комплексан проблем који оптерећује јавно здравље, а поред тога негативно утиче на психичко и физичко здравље појединца, што резултира проблемима социјалне, економске и породичне природе.

Хронична употреба алкохола доприноси многим здравственим тегобама, које саме по себи представљају ризик за особе зависне од алкохола, а могу имати и фатални исход.

Особе које су зависне од алкохола траже свакодневне прилике за конзумирање алкохолних пића, не водећи рачуна о свом здрављу и здрављу људи око себе.

Конзумација алкохолних пића у трудноћи доводи до аномалија фетуса, које додатно ометају нормалан раст и развој детета и смањују квалитет живота.

Безбедном границом уноса алкохола сматра се 3 јединице алкохола дневно за мушкарце, односно 2 јединице алкохола дневно за жене.

Ризик од саобраћајне незгоде је двоструко већи код особа које имају 0,05% алкохола у крви него код особе са 0% алкохола у крви.

Едукација становништва о последицама злоупотребе алкохола је на ниском нивоу, становништво није довољно упознато са озбиљношћу и врстом проблема који настају услед злоупотребе алкохола.

Доступност алкохола у Македонији је на вишем нивоу, што значи да приступ алкохолу може имати свако и свуда, због великог непоштовања законске регулативе за неиздавање алкохолних пића особама млађим од 18 година.

Пијење алкохолних пића се заговара и у млађем узрасту, као начин опуштања, што може прерасти у навике пијења које ће постајати све учесталије, не искључујући могућност развоја зависности од алкохола.

Одбрамбене тактике код алкохоличара за порицање и неприхватање њиховог стања су фундаментални проблем.

Коришћена литература

1. “Прирачник за злоупотреба на дрога и алкохол” – Гал Вингер, Џејмс Х. Вудс, Фредрик Г. Хофман.
2. “Учебник по семејна медицина” – Раќел Р. Роберт
3. “Комуникациски вештини, предавања” Универзитет “Гоце Делчев”, Штип – Проф. Д-р. Гордана Панова
4. “Интерна медицина, предавања”, Универзитет “Гоце Делчев”, Штип- Проф. Д-р. Гордана Камчева, Проф. Д-р. Ивица Смоковски, Проф. Д-р. Билјана Иливеска Попоска, Проф. Д-р. Валентина Велковска Накова
5. “Психијатрија, предавања”, Универзитет “Гоце Делчев”, Штип – Проф. Д-р. Кнегиња Рихтер
6. “Семејна медицина, предавања”, Универзитет “Гоце Делчев”, Штип - Доц. Д-р. Валентина Ристеска Нејашмиќ
7. “Зависност од алкохол кај лица од женскиот пол” – Д-р. Павлина Васкова, М-р. Димитринка Јорданова Пешевска, Д-р. Фимка Тозија, М-р Илинка Васкова, Тамара Јорданова
8. “Алкохолизмот како социопатолошка појава” – Асс. М-р. Марјан Габеров, Европски универзитет на Р.М.
9. “Алкохолизам” – Црвен Крст на Р.М.
10. “Информација за состојбата со болестите на зависност во Р.М., 2017-2019год.” – ЈЗУ Институт за јавно здравје на Р.М.
11. “Употреба на алкохол во Македонија, механизам на дејство” – Центар за семејна медицина
12. “Употреба на алкохол во светот” – Центар за семејна медицина.
13. “Како да се победи кралот алкохол” – Илија Петрески

ZBORNİK APSTRAKATA I RADOVA

II Medjunarodni simpozijum UZPS - STRUCNA GRESKA - ODGOVORNOST ZDRAVSTVENOG PROFESIONALCA, USTANOVE, DRZAVNIH INSTITUCIJA ILI NEREGULISANA PRAVNA PROCEDURA

14. “Нарушувања од употребата на алкохол: дијагноза и клиничко водење на физички компликации поврзани со алкохолот” – Национален Институт за здравје и клиничка извонредност, 2010.
15. “Definicije, tipovi I razvoj alkoholizma” – Dr. Goran Lazetic, Institut za mentalno zdravlje, Beograd
16. “Genetics and alcoholism” – Howard J. Edenberg, Tatiana Foroud, Department of Biochemistry and Molecular Biology, Indiana University School of Medicine, Indianapolis
17. “Genes associated with heavy drinking and alcoholism” - University of Pennsylvania School of Medicine